**Evropský parlament**
2024-2029

*Výbor pro zahraniční věci*

**2025/2021(INI)**

5.3.2025

# NÁVRH ZPRÁVY

ke zprávám Komise o Severní Makedonii za rok 2023 a 2024
(2025/2021(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: Thomas Waitz

## OBSAH

**Strana**

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU .....3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....8

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL PODNĚTY .....10

# NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

**ke zprávám Komise o Severní Makedonii za rok 2023 a 2024**
**(2025/2021(INI))**

*Evropský parlament*,

– s ohledem na Dohodu o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Severní Makedonie na straně druhé[1],

– s ohledem na žádost Severní Makedonie o členství v Evropské unii předloženou dne 22. března 2004,

– s ohledem na rozhodnutí Evropské rady ze dne 16. prosince 2005 udělit Severní Makedonii status kandidátské země EU,

– s ohledem na závěry přijaté Evropskou radou ve dnech 19.– 20. června 2003, včetně přílohy nazvané „Soluňská agenda pro země západního Balkánu: směřování k evropské integraci“,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1529 ze dne 15. září 2021, kterým se zřizuje Nástroj předvstupní pomoci (NPP III)[2],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1449 ze dne 14. května 2024 o zřízení nástroje pro reformy a růst pro země západního Balkánu[3],

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. února 2020 s názvem „Posílení procesu přistoupení – přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán“ (COM(2020)0057),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 8. listopadu 2023 nazvané „Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2023“ (COM(2023)0690) doprovázené pracovním dokumentem útvarů Komise nazvaným „Zpráva o Severní Makedonii za rok 2023“ (SWD(2023)0693),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 8. listopadu 2023 nazvané „Nový plán růstu pro západní Balkán“(COM(2023)0691),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. března 2024 o předvstupních reformách a přezkumech předvstupní politiky (COM(2024)0146),

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 24. července 2024 nazvané „Zpráva o právním státu 2024“ (COM(2024)0800), doprovázené pracovním dokumentem útvarů Komise nazvaným „Zpráva o právním státu 2024 – kapitola o stavu právního státu v Albánii (SWD(2024)0830),

[1] Úř. věst. L 84, 20.3.2004, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
[2] Úř. věst. L 330, 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
[3] Úř. věst. L 2024/1449, 24.5.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj?eliuri=eli%3Areg%3A2024%3A1449%3Aoj&locale=cs.

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 30. října 2024 nazvané „Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2024“ (COM(2024)0690) doprovázené pracovním dokumentem útvarů Komise nazvaným „Zpráva o Severní Makedonii za rok 2024“ (SWD(2024)0693),

– s ohledem na Program reforem Severní Makedonie schválený Komisí v rámci Nástroje pro reformy a růst dne 23. října 2024,

– s ohledem na závěrečnou zprávu volební pozorovatelské mise Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE/ODIHR) ze dne 23. září 2024 o předčasných parlamentních a prezidentských volbách v Makedonii, které se konaly 8. května 2024 a 24. dubna 2024,

– s ohledem na prohlášení přijatá na summitech EU – západní Balkán dne 13. prosince 2023 a dne 18. prosince 2024 v Bruselu,

– s ohledem na berlínský proces zahájený dne 28. srpna 2014,

– s ohledem na svá předchozí usnesení o Severní Makedonii,

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A10-0000/2025),

A. vzhledem k tomu, že Severní Makedonie má od roku 2005 status kandidátské země EU a v prosinci 2023 úspěšně dokončila proces prověřování;

B. vzhledem k tomu, že snaha občanů Severní Makedonie stát se součástí EU vedla ke značnému pokroku, pokud jde o demokracii a sociálně-ekonomické reformy, zatímco proces přistoupení nadále zažívá překážky z různých neopodstatněných důvodů;

C. vzhledem k tomu, že Severní Makedonie je důvěryhodným partnerem, který jedná plně v souladu se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU;

D. vzhledem k tomu, že Severní Makedonie musí přijmout nedokončené ústavní reformy, aby mohla být rychle zahájena přístupová jednání;

1. znovu opakuje, že plně podporuje přání Severní Makedonie vstoupit do EU;

2. připomíná, že je třeba zachovat dynamiku a důvěryhodnost procesu evropské integrace; konstatuje, že Severní Makedonie i nadále prokazuje odhodlání k integraci do EU a sladění s jejími politikami; vyzývá k rychlému pokroku v přístupových jednáních, přičemž bere na vědomí význam přijetí koordinovaných ústavních změn; vybízí všechny politické strany v Severní Makedonii, aby se zapojily do konstruktivního dialogu s cílem dosáhnout nezbytné shody ohledně těchto změn, což by posílilo multietnický charakter země a urychlilo její pokrok směrem k členství v EU;

3. vítá nový Nástroj pro reformy a růst pro země západního Balkánu, který Severní Makedonii poskytne 750 milionů EUR ve formě grantů a půjček;

4. vítá pokračující stabilitu vztahů mezi etniky a provádění Ochridské rámcové dohody;

5. naléhavě vyzývá Severní Makedonii, aby zintenzívnila úsilí o posílení právního státu a nezávislosti soudnictví, boj proti korupci, reformu veřejné správy a zlepšení transparentnosti a koncentrace vlastnictví sdělovacích prostředků;

***Fungování demokratických institucí***

6. konstatuje, že zatímco demokratické instituce v Severní Makedonii fungují uspokojivě, politická polarizace je pro potřebné reformy i nadále překážkou;

7. vítá přijetí nového jednacího řádu Shromážděním Republiky Severní Makedonie (Sobranie) s podporou Evropského parlamentu v rámci dialogu Jeana Monneta; zdůrazňuje, že spolupráce napříč politickými stranami má i nadále zásadní význam pro urychlení provádění reforem souvisejících s EU a posílení demokratických institucí;

8. zdůrazňuje, že ačkoli byly provedeny změny volebního zákona, je stále zapotřebí komplexní volební reforma; důrazně vyzývá k provedení nerealizovaných doporučení Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) a Benátské komise;

9. vyzývá k lepší regulaci financování politických stran a kampaní, včetně opatření ke zvýšení transparentnosti;

10. vyzývá k pokračující modernizaci veřejné správy založené na zásluhách, řešení systémových problémů politizace a k posílení transparentních postupů přijímání zaměstnanců;

11. vyzývá k uskutečnění dalších kroků k zajištění systémové odpovědnosti veřejných institucí prostřednictvím smysluplných a veřejných konzultací se zúčastněnými stranami;

12. naléhavě vyzývá orgány Severní Makedonie, aby se zdržely neprůhledného, zpolitizovaného propouštění a obsazování funkcí v nezávislých orgánech a agenturách a aby zajistily odpovídající financování organizací a důsledné provádění rozhodnutí a doporučení;

***Sdělovací prostředky a občanská společnost***

13. připomíná, že je třeba reformovat právní rámec upravující on-line a off-line sdělovací prostředky, aby byl plně v souladu s Evropským aktem o svobodě sdělovacích prostředků[4];

14. znovu vyzývá ke komplexní reformě pravidel upravujících státní financování a reklamu politických stran ve sdělovacích prostředcích;

15. vybízí k opatřením na posílení redakční a finanční nezávislosti, nestrannosti a profesionality veřejnoprávních vysílacích stanic a regulačních orgánů pro sdělovací prostředky;

[4] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1083 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví společný rámec pro mediální služby na vnitřním trhu a mění směrnice 2010/13/EU (Evropský akt o svobodě médií) (Úř. věst. L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

16. se znepokojením bere na vědomí pokračující hrozby a útoky proti novinářům; vítá přidělení zvláštního státního zástupce ke sledování útoků na novináře a zavedení mechanismů oznamování kybernetické šikany;

17. vyzývá k posílení opatření na podporu investigativní žurnalistiky a mediální gramotnosti s cílem bojovat proti nenávistným verbálním projevům, dezinformacím a zahraničnímu vměšování;

18. vítá dynamickou a konstruktivní občanskou společnost, která v zemi hraje velmi důležitou a pozitivní úlohu v reformním procesu; konstatuje, že ačkoli organizace občanské společnosti působí v celkově příznivém prostředí, na zajištění transparentních mechanismů veřejného financování je třeba zavést právní a finanční rámce;

***Základní práva***

19. vyjadřuje znepokojení nad nedostatečným pokrokem v oblasti rovnosti žen a mužů a nárůstem antigenderových hnutí; naléhavě vyzývá orgány země, aby zlepšily přístup obětí genderově podmíněného násilí ke službám;

20. konstatuje, že vztahy mezi etniky jsou i nadále stabilní a pokračuje provádění Ochridské rámcové dohody; požaduje odpovídající financování a personální obsazení institucí, které chrání práva nevětšinových komunit;

21. konstatuje, že osoby se zdravotním postižením nadále čelí značným překážkám, neboť právní předpisy země stále nejsou v souladu s Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením;

22. vítá první rozhodnutí soudu o nenávistných verbálních projevech proti komunitě LGBTIQ, důrazně však vyzývá k systematickému stíhání všech případů nenávistných verbálních projevů, trestných činů z nenávisti a zastrašování;

23. vyzývá Severní Makedonii, aby posílila řízení migrace, zlepšila soulad s *acquis* EU a řešila přetrvávající problémy při řešení legální a nelegální migrace;

***Právní stát***

24. s vážným znepokojením konstatuje, že výsledky země v boji proti korupci se zhoršily, zejména v důsledku změn trestního zákoníku, které oslabily právní rámec, což vedlo k ukončení mnoha probíhajících případů;

25. konstatuje, že vnímaná úroveň důvěry v soudnictví zůstává velmi nízká; vyzývá k posílení nezávislosti, transparentnosti a účinného fungování soudních orgánů;

26. se znepokojením konstatuje, že v oblasti předcházení korupci a boje proti ní nebylo dosaženo dostatečného pokroku a že finanční vyšetřování vykazuje i nadále slabiny; vyzývá k posílení operační kapacity a spolupráce struktur odpovědných za boj proti organizované a finanční trestné činnosti;

27. vyzývá k posílení nezávislosti bezpečnostních a zpravodajských orgánů prostřednictvím vhodných regulačních rámců;

28. vyzývá k dalšímu úsilí o budování odolnosti vůči zahraničnímu vměšování a manipulaci s informacemi;

***Sociálně-ekonomické reformy***

29. doporučuje, aby Severní Makedonie nadále přijímala kroky ke zlepšení podnikatelského prostředí a infrastruktury, posílení vzdělávání a digitální infrastruktury a zlepšení systémů sociální ochrany;

30. vybízí Severní Makedonii, aby urychlila svoji digitální transformaci; zdůrazňuje, že je třeba řešit odliv mozků, zejména zdravotnických a mladých odborníků;

***Životní prostředí, energetika a doprava***

31. připomíná, že ke splnění cílů v oblasti energetické účinnosti, obnovitelné energie, bezpečnosti dodávek a snižování emisí je zapotřebí dalšího úsilí; naléhavě vyzývá orgány, aby uvedly právní předpisy v oblasti životního prostředí a změny klimatu do souladu s *acquis* EU a aby zajistily jejich prosazování;

32. zdůrazňuje, že je naléhavě zapotřebí zlepšit kvalitu ovzduší; naléhavě vyzývá orgány, aby zintenzivnily opatření v oblasti biologické rozmanitosti, vody, ovzduší, ochrany klimatu a nakládání s odpady v regionech;

33. naléhavě vyzývá orgány země, aby zintenzivnily úsilí o modernizaci dopravní a energetické infrastruktury a regionálního propojení a aby řešily přetrvávající zpoždění v rozvoji kritické infrastruktury;

***Regionální spolupráce a zahraniční politika***

34. vítá cenný přínos Severní Makedonie k regionální spolupráci a stabilitě prostřednictvím jejího zapojení do regionálních iniciativ;

35. oceňuje závazek země rozvíjet dobré sousedské vztahy a její úlohu jako vzoru pro mírové řešení dvoustranných sporů prostřednictvím dialogu a vzájemného porozumění; v tomto smyslu připomíná, že všechny strany by měly v dobré víře provádět dvoustranné dohody s hmatatelnými výsledky, včetně Prespanské dohody s Řeckem a Smlouvy o přátelství, dobrých sousedských vztazích a spolupráci s Bulharskem; vyzývá k důslednému závazku k dialogu a spolupráci se sousedními zeměmi s cílem posílit vzájemnou důvěru;

36. vítá trvalý závazek Severní Makedonie, pokud jde o euroatlantickou bezpečnost; oceňuje soulad politiky země se zahraniční, bezpečnostní a obrannou politikou EU a rovněž dosavadní naprostý soulad s omezujícími opatřeními týkajícími se Ruska;

37. pověřuje svou předsedkyni, aby toto usnesení předala předsedovi Evropské rady, Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a prezidentovi, vládě a Shromáždění Republiky Severní Makedonie.

## VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Evropský parlament pozorně sleduje politický a sociálně-ekonomický vývoj v zemích zapojených do procesu rozšíření a stálý zpravodaj Evropského parlamentu obvykle předkládá svou zprávu v návaznosti na balíček Komise týkající se rozšíření. Jako nově jmenovaný stálý zpravodaj pro Severní Makedonii mám tu čest předložit svou první zprávu v reakci na zprávy Komise o jednotlivých zemích za roky 2023 a 2024. Touto zprávou chci poskytnout vyvážené posouzení složitého politického kontextu Severní Makedonie a zároveň politické zúčastněné strany přesvědčit, aby pokročily v reformách a dodržovaly minulé dohody, a vyzvat orgány EU a členské státy, aby zabránily budoucím dvoustranným blokádám a poskytly zemi potřebné záruky a individualizovanou podporu.

Díky úspěšnému provádění Ochridské rámcové dohody (2001) se tato země stala vzorem pro mírové řešení etnických sporů prostřednictvím dialogu a vzájemného porozumění v regionu. Severní Makedonie získala status kandidátské země v roce 2005, tedy pouhé čtyři roky po podpisu této dohody a již dlouho je v regionu průkopníkem. Země provedla působivé a náročné reformy, včetně historické změny názvu, ale její přístupový proces byl příliš dlouho omezován dvoustrannými spory. S cílem předejít vetu vůči přístupovým jednáním ze strany Bulharska EU v roce 2022 zahrnula do závěrů Rady týkajících se přistoupení Severní Makedonie požadavky Bulharska, přičemž EU byla garantem jejich provádění. Takzvaný francouzský návrh však vytvořil znepokojující precedens tím, že umožnil využít přístupový proces k řešení kulturních a historických sporů. Ačkoli tato dohoda nakonec vedla ke zrušení veta, k první mezivládní konferenci dne 19. července 2022 a zahájení prověřování, obsahovala rovněž požadavek, aby Severní Makedonie změnila svoji ústavu tak, aby zahrnovala bulharskou menšinu. Prověřovací zasedání všech šesti tematických okruhů byla dokončena do 7. prosince 2023 a země bude moci přejít do další fáze jednání, jakmile budou přijaty ústavní změny.

Roky neúspěchů a nesplněných slibů pochopitelně vedly k frustraci, zklamání a neustálému poklesu veřejné podpory integrace Severní Makedonie do EU. V této době, kdy dochází k významným změnám v mezinárodním světovém řádu, o nichž Evropa ví, však opět vyvstal pocit naléhavosti a významné příležitosti dosáhnout v procesu přistoupení pokroku. Všichni političtí aktéři, zejména poslanci parlamentu vládnoucí koalice a vlády, musí tento okamžik využít a zapojit se do konstruktivního dialogu s cílem dosáhnout konsensu ohledně výše uvedených ústavních změn. EU a její členské státy musí toto úsilí plně podpořit a musí rovněž poskytnout záruky, že ústavní změny nepovedou k dalším dvoustranným požadavkům.

Severní Makedonie vypracovala vynikající a ambiciózní program reforem, který je pravděpodobně jedním z nejlepších v regionu. Jeho důsledné provádění by zemi vrátilo na správnou cestu, zejména v klíčových oblastech, jako je boj proti korupci, zajištění nezávislosti soudnictví, reforma veřejné správy a zlepšení situace v oblasti svobody sdělovacích prostředků. Některé nedávné události, včetně rozhodnutí země zdržet se hlasování o poslední evropské rezoluci o Ukrajině na Valném shromáždění OSN a zároveň spolupodpořit rezoluci USA v únoru 2025, však vyvolaly obavy unijních podporovatelů Severní Makedonie ohledně její dlouhodobé trajektorie.

Upřímně doufám, že všechny strany – orgány Severní Makedonie, orgány EU a sousední země – uznávají naléhavost této situace a podniknou rozhodné kroky vpřed.

Pokud jde o odpovědnost Parlamentu, jsem odhodlán vybudovat stabilní, konstruktivní,

proevropskou a prodemokratickou alianci na podporu přistoupení Severní Makedonie k EU. Doufám, že získám podporu každého poslance, který se s tímto cílem ztotožňuje.

## PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL PODNĚTY

Zpravodaj v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu prohlašuje, že při vypracovávání návrhu zprávy až do okamžiku jejího přijetí ve výboru obdržel podněty od těchto subjektů nebo osob:

| Subjekt či osoba |
|---|
| Vložte prosím osobu či subjekt. |

Výše uvedený seznam je sestaven na výhradní odpovědnost zpravodaje.

Pokud jsou na seznamu uvedena jména, funkce, případně jména i funkce fyzických osob, zpravodaj prohlašuje, že příslušné fyzické osoby byly seznámeny s prohlášením Evropského parlamentu o ochraně osobních údajů č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), které stanoví podmínky platné pro zpracování jejich osobních údajů a práva související s tímto zpracováním.